СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 195. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 7-го жовтня 1943. No. 195. Jersey City, N. J., Thursday, October 7, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ВИДАЄ ЗАЗИВ ДО ЗБІРКИ НА ВОЄННИЙ ФОНД

НЮ ЙОРК. — Для успішного переведення кампанії за збірку на Воєнний Фонд, для посилення діяльности „Юнайтед Сервис Організайшенс" ("ЮСО"), відбувся в готелю Волдорф Асторія обід для 1,700 осіб. В часі обіду виголосив промову президент Рузвелт по радіо, щоб надати значіння цій кампанії. Воєнний Фонд потрібний на те, щоб дати допомогу 60 міліонам людей у наступному році. Гроші потрібні в першу черґу для уладження відповідних місць на відпочинок для вояків, а теж і для інших осіб, що їх дотикає війна. Кампанія має покінчитися в другу річницю нападу на Перл Гарбор, отже на 7. грудня. У своїй промові президент Рузвелт знову остерігав публику, щоб не надіялася скорої перемоги, хоч як вона певна, але „за таку перемогу ми платимо і ще багато мусимо заплатити", і тому є це обовязком кожного патріотичного американця піддтримати Воєнний Фонд, яд життевий чинник у виграню війни.

МЯСО Й МАСЛО З АРҐЕНТИНИ В РУКАХ ФЕДЕРАЛЬНОЇ ВЛАДИ.

НЮ ЙОРК. — Від двох тижнів привозять кораблями з Арґентини до нюйорської пристані мясо й масло, але ці продукти не лишаються тут, лише їх перевозять відразу в інші місцевости. Припаси призначені в першу черґу для вжитку збройних сил та для потреб „ленд-ліз-у". Припаси дістаються до Америки за дозволом Англії, яка заключила умову з Арґентиною в справі продажу тих харчів. Хоч Ню Йорк є місцем так важного товарообміну, то власники нюйорських ресторанів мусіли завести полуденні перекуски без масла.

ПОЖЕРТВУВАТИ ФЕДЕРАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДЛЯ АРМІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Сенат схиляється до проекту, щоб військова влада мала право покликати до воєнної служби федеральних працівників і в такий спосіб побільшити силу армії. Це водночас мавби бути проект, який заступив би плян сенатора Гвилера для відложення побору батьків.

НЕ СТАНЕ ЦИҐАРЕТОК.

ВАШИНҐТОН. — Департамент торговлі подає до відома, що в наступному році в цілому краю дасться відчути недостача циґареток. Це станеться тому, що союзні держави зголосили велике запотребування тютюну для своїх армій. Зрештою цьогорічний достаток у цигаретках був був штучний, бо рушено резервові припаси з двох минулих літ.

ПРОДУКЦІЯ ҐУМИ ЯК ПОЛІТИЧНИЙ ЧИННИК.

НЮ ЙОРК. — „Ані технольоги, ані економісти, а краєві й міжнародні політики будуть рішати про важність синтетичної (штучної) ґуми" — так заявив д-р Джан Т. Блейк, предсідник Американського Хемічного Товариства на засіданню секції для продукції синтетичної ґуми. Його міркування такі: Не скоро прийде до нас природна ґума, що находиться на азійському побережжю Тихого океану. Ми мусимо виробляти з поспіхом синтетичну ґуму, щоб заступити недостачу природної. Для нас, як природників, не інтересне те, чи ми дістанемо назад джерела природної ґуми. Про це не будуть рішати навіть економісти, а просто краєві й міжнародні державні мужі. Блейк ще зазначив, що науковці, випродуковуючи штучну ґуму, зробили впродовж двох літ, те, що зроблено при допомозі натуральної ґуми впродовж сотні літ.

ЛІК ПРОТИ РЕВМАТИЗМУ ЗБІЛЬШИТЬ АРМІЮ.

ВАШИНҐТОН. — На спеціяльних нарадах медичних знавців подано до прилюдного відома, що звісний лік під назвою „сульфа" є теж помічним проти ревматизму. При цій нагоді згадано, які страшні спустошення робить ревматизм не лише між старшими, але теж і між дітьми та молодю. Смертність між дітьми у віці 7-14 літ від ревматизму більша ніж смертність від дітючого паралїжу. А дотого діти набавляються невилічної недуги серця від ревматизму. На 100,000 молоді у поборовім віці треба було відкинути від військової служби 360 хлопців, разом 115,000. Після вжиття такого ліку, як сульфа, можна буде перебракувати ще раз відкинених і взяти багато з них до військової служби.

ОБЖАЛОВАНО 27 ОСІБ ЯК САБОТАЖНИКІВ.

НЮАРК (Ню Джерзі). — Федеральна лава присяжних суддів поставила в стан обжаловання 27 членів Німецько-Нмериканської Професійної Ліґи, як тайних агентів націстівського уряду. Обжаловання оперто на законі з 1917 р. і на розпорядку з 1938 р. про обовязкову реєстрацію чужинців агентів. Ліґа мала свою домівку в Ню Йорку, але її діяльність покінчено в 1942. р. Вона вела пропаґанду за націстівську ідею, яка мала на ціли помогти німцям.

Секретар Гол поїде до Москви на конференцію

ВАШИНҐТОН. — З слів президента Рузвелта на конференції газетярів можна вносити, що секретар стейту Кордел Гол поїде на потрійну конференцію до Москви. Коли запитали президента про місію секретаря Гола, президент відповів: „Требаб запитати про це самого секретаря". Президент, як видно, не хоче з такою справою наперед виговоритися. — У Вашинґтоні панує переконання, що секретар Гол вже незабаром виїде до Москви. Там він буде співпрацювати з В. Аверелом Гариманом, якого президент іменував амбасадором до Москви минулого тижня. Гариман зразу виїхав до Советів і тепер затримався по дорозі в Лондоні, щоби порозумітися з британським міністром закордонних справ Іденом. Кажуть, що домагання другого фронту в Европі збоку Сталіна ще не є його останним словом, хоч як велику агітацію переведено за те в Америці. Такою агітацією вважають теж заяву советського амбасадора Громика та поміщення промови Бравдера у формі платного оголошення по газетах. Секретар Гол, як кажуть, готовий покликатися на свою промову в справі забезпеки мира і видвигнути її проти домагань Сталіна за збільшення советської території для забезпеки границь. Коли заключиться союз проти посторонної агресії, міркують дипльомати, то Росія не потребує шукати ще окремого забезпечення.

ЗДОГАДИ ПРО ВИЇЗД СФОРЦИ В ЕВРОПУ

НЮ ЙОРК. — Протифашистівський лідер і колишній італійський міністер закордонних відносин, що перебував довший час в Америці, граф Карло Сфорца, виїхав уже в Італію для співпраці з ґен. Бадоліо. Таке проголошено на обіді в Тавн Гол Клобі, на якому мав бути теж приявний Сфорца і виголосити промову, але не прибув. Предсідник клюбу Леленд Рекс Робинсон сказав, що Сфорца виїхав з Ню Йорку перед кількома днями. Він теж остеріг учасників, щоб не вести агітації проти італійського короля й Бадолія, бо тим погіршується справу Італії.

СИБІР НЕ НАДАЄТЬСЯ НА ЛЕТУНСЬКІ БАЗИ ПРОТИ ЯПОНІЇ

НЮ ЙОРК. — Звісний знавець летунства й будівничий літаків майор де Северський пише в ґазеті Ди Ню Йорк Таймс статтю, в якій обговорює ужиточність Сибіри для летунських баз проти Японії. Він приходить до висновку, що Сибір це країна злудних привидів, як це буває в Африці на пустині, і тому не пригожа до цього. Його погляд такий, що треба підготовити Аляску на бази.

Митр. Шептицький і проф. Кубійович взивають українців не брати участи в переслідуванню поляків

ЛОНДОН, (ОНА). — Польська ґазета в Лондоні „Дзєннік Польскі" подає, що українські провідники в Галичині Митрополит Андрій Шептицький і професор Кубійович видали відозву, в котрій перестерігають українських людей не брати участи в переслідуванню польського населення. Цю відозву видав Український Комітет, який очолює проф. Кубійович.

Що саме спонукало Митрополита Шептицького і Кубійовича видати таку відозву, лондонські поляки ще не знають, але кажуть, що це перший раз подібна відозва появилася.

ЗРІСТ ОПОЗИЦІЇ ПРОТИ РЕЖІМУ ФРАНКА В ЕСПАНІЇ

ЛОНДОН. — Опозиція проти диктатури ґенерала Франка в Еспанії зростає до того, що тепер це явно признає часопис „Еспаньол", котрий пише, що опозицією нібито кермують масони й марксісти, але опозицію ведуть з різних боків. Одні воюють проти „леґітимістичного" уряду в імені націоналізму, інші в імені капіталізму, ще інші консерватизму та християнського лібералізму.

Як тут розглядають еспанську ситуацію, то зріст опозиції є без сумніву вислідом упадку фашизму й Мусолінія в Італії. Уряд диктатора відгрожується, що він не буде вагатися воювати в „обороні Еспанії".

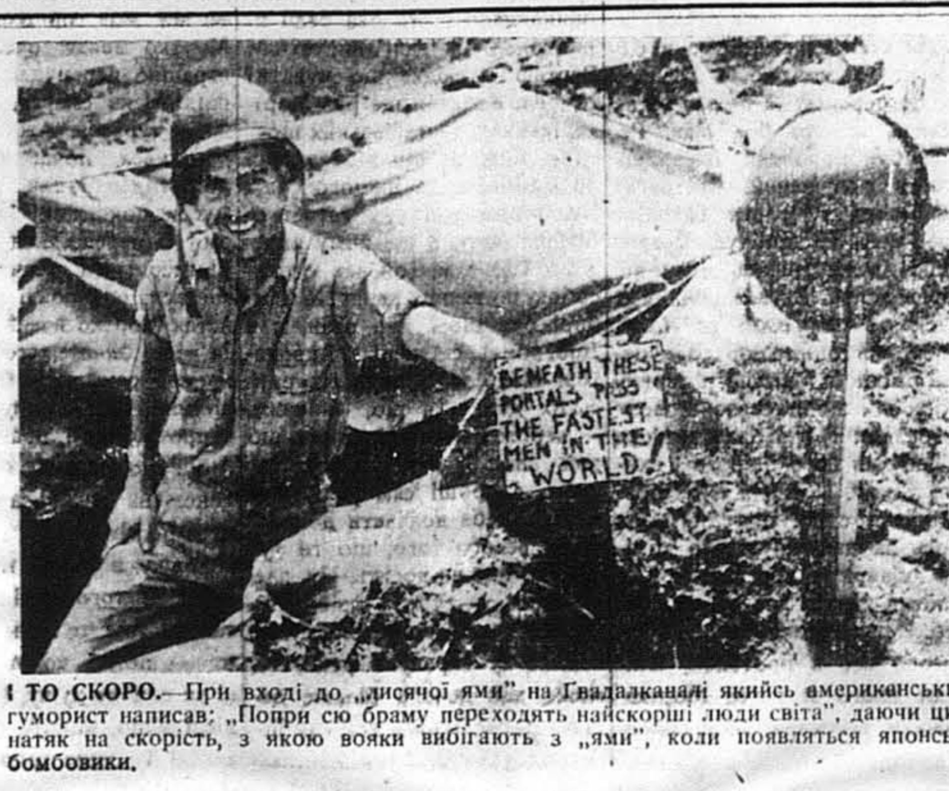
З упадком фашизму в Італії британський уряд став відважніше напирати на уряд Франка за його співпрацю з державами Осі. Британський уряд зажадав виразно від Франка відкликати еспанські відділи, що воюють проти червоної армії в Росії. Сподіваються, що Франко виразно цих відділів не відкличе, але позволить, аби вони „розвіялися".

ХОЛЕРА ШИРИТЬСЯ В КИТАЮ

Чункінґське радіо подає, що в західній частині провінції Суйян в окупованій японцями частині Китаю шириться в застрашаючий спосіб холера. Провінціяльний уряд приказав місцевим урядникам підприняти відповідні міри проти пошести.

НІМЦІ РОЗБРОЇЛИ ДАНСЬКУ ПОЛІЦІЮ

СТОКГОЛЬМ. — Німецька окупаційна влада відобрала зброю всій поліції Данії та інтернувала багатьох поліцаїв за те, що вони не перешкаджали втечі жидів з Данії до Швеції.

І ТО СКОРО. — При вході до „лисячої ями" на Ґвадалканалі якийсь американський гуморист написав: „Попри сю браму переходять найскорші люди світа", даючи цим натяк на скорість, з якою вояки вибігають з „ями", коли появляться японські бомбовики.

НІМЦІ СКРІПЛЯЮТЬ ОПІР В ІТАЛІЇ

АЛЖІР. — По всій Італії видно посилення націстичного опору наступаючим аліянтським військам. Не дивлячися на це, пята й восьма армія поступили значно вперед.

Злучені війська американської й англійської армії заняли Монтесаркіо, що лежить 9 миль на північний захід від Авеліна, і два більші летничі майдани коло Неаполю. На противнім боці лінії восьма британська армія знову висадила морем посилення для військ коло Термолі, а німці вдарили на них протиатакою новими підкріпленнями, киненими мерщій на цей сектор. Внаслідок цих посунень розвинулася там завзята битва.

Німці мають уже проти Аліянтів чотири або пять дивізій.

БОМБАРДУЮТЬ ФРАНКФУРТ У ТОЙ САМИЙ ДЕНЬ У ДРУГЕ.

ЛОНДОН. — В кілька годин після нападу американських літаючих фортець на німецьке місто Франкфурт над Меном ударили на нього британські бомбовики, скидаючи бомби на горіюче ще місто. Скинено в другім рейді понад 500 тон бомб. Був це десятий рейд на Райх від минулої пятниці.

Рівночасно зроблено менший рейд на Людвіґсгафен, порт на ріці Рені, 50 миль від Франкфурту, осідок найбільших німецьких хемічних фабрик. Бомбовики зчинили пожари, які можна було бачити на сто миль.

НІМЦІ ПОДАЮТЬ ПРО ЗАНЯТТЯ ОСТРОВА КОС.

КАЇРО. — Німецьке радіо подало вістку, що по півтретя-денній боротьбі німці всадовилися на добре на додеканськім острові Кос. Військові обсерватори кажуть, що всадовлення німців на острові Кос робить важким положення аліянтських субмаринових баз на недалеких островах Самос і Лерос.

КОРСИКА ОЧИЩЕНА З НІМЦІВ.

АЛЖІР. — По всій французькій свобідній від ворога території повівають французькі прапори в честь повного очищення острова Корсики з німців.

По заняттю французами міста Бастії німці ставили короткий час опір тільки на ізольованих позиціях, з котрих їх скоро вибили правильні французькі війська й мароканські „ґумієри". Французи добули кольосальну воєнну добичу.

ІТАЛІЙСЬКІ ФЛЬОТНІ ОФІЦИРИ В БОЯХ ПРОТИ НІМЦІВ.

НЕАПОЛЬ. — Через три дні до заняття Неаполю Аліянтами вели італійці проти німців бої на вулицях Неаполю, при чому кампанією повстанців кермували офіцири італійської воєнної фльоти.

АМЕРИКАНЦІ ЗАТОПИЛИ МІНАМИ 4 ЯПОНСЬКІ КОРАБЛІ.

САН ФРАНСІСКО. — Команда фльоти потверджує подану моряками вістку, що американці затопили на Пацифіку 4 японські кораблі не видавши ні одного вистрілу. Затоплено їх мінами, що їх підложили моряки одного старого нищителя коло Соломонських островів. Припускають, що жертвою мін упало більше кораблів; що чотири затоплено, стверджено з усякою певністю.

УТИСКАМИ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТИ.

ЛОНДОН. — Берлінське радіо наводить слова Александра Паволінія, ґенерального секретаря „національної фашистівської републиканської партії", сказані через римське радіо, що для судження „зрадників" проти фашистського режіму встановлено спеціяльні суди. Це мовляв зроблено як частину кампанії фашистівської партії „викувати з італійського народу національний бльок, на який можна би вповні покладатися в цю хвилю небезпеки".

АВСТРАЛІЙЦІ ЗАХОПИЛИ ПЕРЕДНІЙ ПОСТ ПРОТИ МАДАНҐУ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Австралійські війська посунулися на північний захід з Ляї проти Маданґу, на Новій Ґвінеї, й заняли село Кайґулін, що лежить усего 60 миль від Маданґу.

У центральних Соломонських островах, де японці евакували Вілю, американські боєві літаки затопили ще 4 японські баржі, а фльотні відділи дві баржі. Від початку вересня затоплено в цій околиці понад 150 японських барж.

НЕСПОДІВАНА АТАКА АЛІЯНТСЬКОЇ ФЛЬОТИ НА НІМЦІВ У НОРВЕҐІЇ.

ЛОНДОН. — Британські й американські воєнні кораблі вдарили несподіваним нападом на німецьку торговельну мореплавбу здовж норвезького побережжя, викликаючи цим способом німецьку фльоту на бій. Американські літаки з літаковозів атакували багато ворожих кораблів, між ними один великий нафтовоз, але ворог відповів лише з протилетунських батерій та двома боєвими літаками, котрі негайно зострілено в море.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Поражаюча відкритість

„Ню Йорк Таймс" знову дістав до поміщення за заплатою передовицю чужої газети. Цим разом вважав за потрібне видати тисячу долярів на розголошення в цей спосіб своїх поглядів вашинґтонський тижневик „Юнайтид Стейтс Нюз", а вважав він за потрібне в цей спосіб через чужу ґазету підняти голос за потвердження „угоди Ліґи Націй" як найкращого засобу для полагодження спірних питань, що виринуть по теперішній війні. Не дотикаючи самої пропозиції тої передовиці, з котрою можна погоджуватися й можна не погоджуватися, варта все таки звернути увагу на важні думки, висказані в цій статті немовби мимоходом.

Виступає редакція тижневика „Юнайтид Стейтс Нюз" з думкою зприводу підносячоїся в Америці хвилі за ідеалістичне вирішення повоєнних проблем. Редакція пригадує на Атлянтійський Чартер. На „Макинекський чартер". На Фулбрайтову резолюцію. На рішення завести в світі чотири свободи. На рішення покласти кінець війнам у світі раз навсе. На рішення обєднати всі чесні держави для удержання постійного мира в світі.

Вказавши на ті гарні постанови, часопис питається: „Але яку вартість представляють такі рішення, коли рішення, які ми зробили підчас першої світової війни позбавлено всякого значіння по тій війні?" Які то гарні слова тоді говорено, які знеслі думки кидано! Які свободолюбні пляни впорядкування світа оброблено. Мала це бути остання вже війна. Малося в цілому світі завести демократію. Всі про це говорили. Всі про це писали. Кожна партія за це заявлялася.

Так, що осталося з тими всіми висказами знеслого ідеалізму, з резолюціями, обіцянками, запевненнями, зобовязаннями? Це дуже причетне питання, бож ми нині знову голосимо знеслі ідеали, ухвалюємо гучні резолюції, даємо прегарні обіцянки, запевнення й зобовязання. Тому нині є дуже начасі спитатися, чого нам треба, аби не повторилася історія першої світової війни?

На це пекуче питання „Юнайтид Стейтс Нюз" відповідає коротко: на це треба характерного виконування своїх зобовязань. Пояснюючи цей потрібний характер, вона каже, що першою вимогою такого характеру є основна чесність: „Ми мусимо бути не тільки чесні з іншими народами, але й чесні зо собою". Ми мусимо говорити правду про невдачу першої світової війни. Першою основою характеру є признатися до помилки, переоцінити свої нутрішні цілі та не вдоволятися осудами ні фарисейськими фразами.

Відповідь часопису „Юнайтид Стейтс Нюз" властиво зводиться до того самого питання. Часопис властиво каже: На питання, що зробити аби виповнити наші зобовязання? часопис відповідає: „Виповнити їх." Це очевидно відповіддю не є. Всеж таки стаття має своє значення, бо вона пригадує нам, що найкращі ідеали, виголошені в воєннім запалі, не будуть мати ніякого значіння, як народ що їх голосить, не найде в собі й людяности, і самопожертвовання, і витреталости, а при тім зорґанізованости, постояти за переведення цих ідеалів у життя. Не досить гарні ідеали голосити, а треба рівночасно дбати, аби ті, що їх приймають, за ці ідеали постояли.

Поклик Українського Конґресового Комітету

Американські українці як частина американської спільноти виконують разом з усіми іншими співгромадянами ті обовязки, що на них спадають як на громадян нашої країни. Виконують їх ще ревніше як бувало, бо край наш у війні на життя і смерть, бо він у боротьбі за заховання цього, що є для нього найціннішим скарбом. А є ним передані нам американські ідеали, що їх батьки цього краю не тільки записали, але й кровю окупили.

Про це, як розуміють американські українці свої горожанські обовязки можна довідатись навіть з тих скупих вістей, що їх передає українська преса в дописах з різних місцевостей. Та нема чого тими успіхами хвалитись, бо це наш обовязок так робити. Але й нема потреби з тим ховатись, чи цього не видвигати, а робити так як поступають інші етнічні ґрупи через свої представництва. Тому те, що так довгий час не проявляло життя подібне представництво американсько-української етнічної ґрупи, а тим самим і не представляло від імені цілого нашого загалу нашої акції в справах допомоги воєнним змаганням, не було добрим явищем. І вже через те одно можнаб повитати реорґанізацію Українського Конґресового Комітету і його поклик, яким він заповідає, що приступає до праці, ставлячи як своє перше завдання: допомагати теж і своєю акцією поконати якнайскорше ворогів, як теж дбати про те, щоби допомагати вияснюванням української проблеми розвязці одної з світових справ, якою є справа справжнього визволення понад 40 міліонів українських поневолених людей спід усіх можливих окупацій.

Не пора застановлятись над тим, чому саме так склалось, що Український Конґресовий Комітет, що виконав свого часу таку добру роботу скликанням Українського Конґресу до Вашинґтону, не вивязався теж і з дальших своїх завдань. Отих пут, якими він був скований, він тепер позбувся. Зайшли й інші добрі зміни при його реорґанізації, яка наступила дня 18. вересня б. р. на нарадах у Філядельфії. Правда, можуть знайтися такі, що захочуть квестіонувати так чи сяк ось ту реорґанізацію, та загал наш, як треба надіятись, цілком певно відітхне і зрадіє, що вкінці ми знов змоглись на те, що виступаємо як зорґанізована цілість, так, як це є в Америці з іншими ґрупами. Що більше: реорґанізацію переведено в такий спосіб, як це давно було нашим бажанням і бажанням загалу, бо звільнено головні запомогові орґанізації від відповідальности за політичну акцію, яку віддано в руки зорґанізованого загалу, який тепер матиме в скорому часі змогу дати через репрезентантів громад вираз цьому, чи він хоче, щоби саме так далі було, чи бажає якихсь змін. Буде це на Народнім Зїзді, який Український Конґресовий Комітет заповів і який цілком певно в можливо якнайскоршім часі відбудеться.

Як нема в заклику У. К. Комітету високопарних слів і великих обіцянок, так і в тих наших словах здержуємось від такого заповідання, що це сталась, мовляв, велика подія, та яка то велика праця буде тепер виконана. По важких досвідах, як бачимо, зробили ми добрий і конечний крок вперед. Памятаймо, що ми не є одинокі, що пошпотуємось, що так тяжко зліплюємо докупи. Погляньмо на великі народи, а побачимо, що й там роками тягнеться, заки „зліплять" щось таке, що є життєздатне й творче. Не інакше може бути і в нашому скромному народньому життю.

Хочемо одначе звернути увагу на одно: Не піде ніяка праця, поки ми всі не попремо Українського Конґресового Комітету морально і матеріяльно. І то з усієї сили. Не вимагаймо, щоб люди могли, наприклад, плянувати якусь інформативну працю, що потребує значних фондів, коли тих фондів нема. Зрозуміймо, що вправді звалюється на старий Конґресовий Комітет всю вину за те, що не було роботи, але забувається, що ми не дали і тамтому Комітетови змісця таких матеріяльних засобів, щоби він міг взятися за якусь ширшу працю. Такого не повинно тепер бути.

Проф. Микола Чубатий.

До українсько-жидівських відносин

I.

Біля пів року тому писав я про потребу кращого розуміння українсько-жидівських взаємин з обох боків. Вже тоді я підкреслював, що вважаю жидів за бажаний чинник у майбутньому будівництві української держави, та що їх як найстаршу меншину на українській землі слід вважати за рівних співгорожан. Писав я тоді, що українським людям слід думати про розвязку жидівського питання в Україні шляхом створення можливостей економічного життя також для жидівської меншини в Україні, шляхом використання жидівського досвіду та традиційної їх склонности до комерції в кооперативних установах України. Кооперація якось таки найбільше підходить до української духовости, коли йде про розвязку економічних та соціяльних проблем вільної української держави. Таке відношення українського народу, як господаря української землі до жидів вважав я тоді, та й нині вважаю, за одиноко доцільне, коли українські люди хотять думати творчими державницькими катеґоріями.

Тоді теж старався я виказати багато доброї волі в оцінці постави жидівської меншини до справи визволення українського народу. Я тоді підмітив, що положення жидівської меншини в Україні є незвичайно важке, бо жиди поставлені мало не все поміж молот кожночасного наїзника української землі — москаля чи поляка — та поміж ковало українського автохтона, що боронить українську землю перед чужинцями. Така ситуація дуже прикра та нерідко важко вийти з неї жидівській масі, як національній меншині на цій землі.

Тоді було підкреслено, що ще на Західній Україні постава жидів до господаря української землі та до його визвольних змагань була досить прилична, нерідко й виразно прихильна. Згадано навіть про деякий сентимент жидівської простої маси Східної України до господаря української землі, до українського народу.

Натомісць я тоді ствердив, що того не можна сказати про жидівську інтеліґенцію, що походить зі Східної України. Вона вже за царату була цілковито зросійщилася і хоч російський цареславний націоналізм був на сто відсотків антисемітським, а то й погромницьким, жидівська інтеліґенція та півінтеліґенція була поважним чинником у російщенню України. В часі революції поважна частина східно-української жидівської інтеліґенції чинно стала проти українського народу та його визвольних змагань. Вона нерідко дуже болючо записалася в новітній історії українського народу як знаряддя московського окупанта. Безперечно така постава частини жидівської змосковщеної інтеліґенції та півінтеліґенції супроти господаря української землі, українського народу, витворювала дуже некорисні настрої супроти тих експонентів чужинецького крівавого режіму на Україні. Ті настрої могли неслушно переноситися й на цілу здебільша, невинну масу жидівської меншини.

Вбивство отамана Симона Петлюри большевицьким аґентом.

Відомо, що в році 1926 прийшов до влади в Польщі Йосиф Пілсудскі, автор польського пляну українсько-польського союзу проти Росії та ініціятор спільної виправи проти червоної Московщини, яка вже в році 1920 окупувала Україну. Задалеко відходить від теми розглядати погляди західних українців на цей союз отамана Петлюри з Пілсудским, яким він тоді зрікався Західної України в користь Польщі. Спершу вважали це західні українці за звичайну зраду українських інтересів, згодом зрозуміли, що це був хвилевий тактичний хід Голови Української Народньої Републики ратувати українську державу над Дніпром. Похід невдався, Пілсудскі, приневолений неконче корисним станом на фронті, покинув свого союзника та українську справу і заключив в Ризі з большевиками (1921) сепаратний мир.

Приватно говорили, що Пілсудскі вважав Росію, якого кольору вона не булаб, загрозою для істнування самостійної Польщі, а союз з Україною за конечну умовину, щоб ту загрозу ослабити. Чи це правда? Годі ствердити. Поризькім мирі Пілсудского відсунули від влади в Польщі; до влади прийшли, по черзі різні ґрупи польської правиці, здебільша русофільсько наставлені. Вони стали вязати свободу рухів отамана С. Петлюри, якому не лишалося ніщо друге, як покинути Варшаву та перенестися до Парижа, щоб слідами гетьмана Орлика та його мазепинців при помочи Франції та західної демократії старатися відзискати незалежність України.

Прихід до влади Пілсудского в половині 1926 р., який став правдивим диктатором Польщі, настрашив большевиків можливістю обнови польсько-українського аліянсу та нової виправи на Україну. Живий отаман Петлюра став тепер більше небезпечним для червоного режіму; треба було його спрятати зі світа. Рівно тільки десять днів після приходу Пілсудского до влади в Польщі, большевицький аґент Шварцбарт застрілив отамана Петлюру на вулиці Парижа.

Арештований Шварцбарт став боронитися тим, що мовляв він, як жид пімстився на отамані Петлюрі як на мнимім спричиннику жидівських погромів ще в часі 1919 р. та в 1920-тім році. Та якось повних сім літ Шварцбарт „не виконував пімсти". А застрілив отамана Петлюру — як надходила гроза обновлення польсько-українського аліянсу проти большевиків. Справа була шита аж надто червоними швами, щоб її не розібрати якслід. В обороні Шварцбарта стали поважні французько-жидівські кола, боронив його комунізуючий адвокат Торез, найкращий адвокат в Парижі і вбивник вийшов ціло. Отаманови Петлюрі пропаґанда навіть зі судової салі ще й причіпила латку антисемітизму — без всякої підстави.

Хто кинув клеймо антисемітизму на українських самостійників?

Хто знав особисто отамана С. Петлюру, той знав теж рідку його толеранцію для всіх меншин в Україні, зокрема для жидів. Для того теж тим більше ясно виступає ціла безосновність обвинувачення С. Петлюри в антисемітизмі.

Сам отаман Петлюра вийшов зі соціялдемократії тай невідомо, щоб яка друга ідеольоґічна ґрупа була більше прихильна до жидів як всі соціялісти бувшої російської держави. Один чи другий антисемітський погром, спричинений старшинами московсько-царського хову, що попричіплювалися до армії отамана Петлюри, приписали тепер самому Отаманові, який наділі як міг так боровся з вибриками деяких частин зреволюціонізованої та нездисциплінованої армії. Таких авантуристів старшин царського хову було тоді багато серед усіх армій революційної Росії. Не раз і не два отам. Петлюра гостро осуджував протижидівські вибрики, що признають виразно ті жиди, що знають відносини і працювали в українськім уряді.

Річ природна, що в цій пропаґанді проти отам. Петлюри була очевидна большевицька рука, бо большевикам йшло про скомпромітування цілого українського визвольного руху перед західною демократією, щоб у неї відібрати всякі симпатії для борців за незалежність України. В деяких колах червоні ціль свою осягнули. Серед деяких особливо комунофільських жидівських кругів постійно ще й нині повторюване є назвище Петлюри як антисеміта.

Та вбивство Петлюри большевицьким аґентом, що припадково був жидівського походження, не моглоб попсувати українсько-жидівських відносин, бо таким аґентом могла бути рівно добре креатура українського походження, заанґажована до виконання вбивства. Українське громадянство болючо відчуло щось друге, а саме це, що поважні кола французьких жидів стали по стороні большевицького аґента Шварцбарта та розпочали дику нагінку на мнимий антисемітизм Богу духа винного отам. Петлюри та на мнимий антисемітизм українського самостійницького руху взагалі. Ніде правди діти, що справа вбивства Петлюри та оборона Шварцбарта поважними жидівськими колами, вдарило болючо українсько-жидівські відносини.

Якби хто не підходив до особи отам. Петлюри та його політичних ходів, фактом є, що в міру продовжування чужинецького панування на українських землях та в міру вироблювання державницького думання навіть серед українських мас, особа отамана Петлюри та його політичні ходи, як тимчасові для ратування самої української державности, здобували собі щораз більше зрозуміння навіть серед західних українців. Його портрети в останних часах щораз частіше стали розвішувати на стінах культурних установ Західної України, сільських читалень та кооператив. І так є, що особа Петлюри є нині шанованою цілим українським народом, як одна із пробоєвих осіб на шляху визволення українського народу спід чужинецького панування. Це слід знати національним меншинам в Україні; це мусять теж знати східно-українські жиди, які забувають про це, собі на шкоду та на шкоду добросусідських українсько-жидівських взаємин.

(Докінчення буде).

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

48)

„Пішли ми обоє до канцелярії Германа Ґолдкремера, ми в нього робили. Питаємося. Той до книжки... „Взяв ваш Іван Півторак гроші". — Коли? — „В понеділок вечором". От тобі й на! Поліз я до Тустанович, питаю; завдатку не дав, від понеділка не був, хоч обіцяв, що прийде найдалі у вівторок з полудня. Дивуються, що такого? Чи згода зірвана, чи що? Я розповідаю, що гроші від хазяїна взяті і що нема ні грошей, ні Івана. Ніхто ні про що не знає.

„Іду я до Дрогобича, питаю в деяких знайомих: ніхто не видав Івана. Пропав неборак. Ані сліду нема. Питаю Мортка, де він подівся з шинку і що там робив. — „Ні, — каже, — неправда тому, я й на очі не видав Івана. Ти, — каже, — пяний був, серед бійки тобі рідна бабуня привиділася, а тобі здавалось, що то був Іван". Починаю розвідувати, хто тоді ще був у шинку, що то за якісь були, що мене били, ага, немов чорт злизав усякий слід! На тім і стало.

„Ну, вже вам того не треба й казати, який у нас Великдень був. Що там бідна Марта наплакалася, Господи! Вся надія пропала. Минув місяць, другий, про Івана ані вістки, ані чутки. Далі чуємо, декотрі ріпники посміхкуються, жартують: „Розумний хлопець той Півторак: гроші забрав, бабу лишив, а сам в світ-заочі!" Зразу говорили то на жарт, а далі декотрі почали й напевне говорити. Знов я розпитую: хто чув? хто видів? Не знати. Той каже: Микола видів; Микола каже: Проць мені казав; Проць каже: Семен відкись чув; Семен не пригадує собі, відки чув, але здається йому, що від Мортка-наставника. А Мортко всьому перечить і кожному в очі плює.

„Аж десь по двох роках, он торік весною, видобуто з одної старої ями кості. Пізнали ми по перстені на пальці та по ремені, що то був Іван. Ремінь був порожній, очевидно, ножем розрізаний. Застрягла мені тоді в голову ґадка, і досі мене не помітує. Погана гадка, дуже грішна, коли несправедлива. Зауваживши все, я сказав сам собі: то ніхто, як тільки один Мортко наперед підпоїв Івана, підмовив якихось, щоби мене довели до безпамяті й набили, а після обрабував його бідного і вкинув у яму. Почав я знов розпитувати сюди й туди, а як щось за два дні зїхала комісія обзирати кості, пішов я і почав казати все, як на сповіді. Пани слухали-слухали, записали все в протокол, кликали цього й того: Мортка Іваниху, шинкаря, знов списували протоколи, а далі взяли та й арештували мене. Я не знав, що зі мною хотять робити, пощо мене тягнуть до Дрогобича, але гадаю собі: щож, може так і треба. Тішуся, дурний, своєю бідою. Потримали мене щось із місяць, прикликали щось два рази на протокол, а далі випустили. Вертаю я сюди: що чувати? Нічого. Кликали ще раз Мортка, Іваниху, тустанівських щось троє. Кажуть, що віддали все до Самбора, до вищого суду. Ну, і вже той суд тягнеться більше року, а ще йому кінця нема. Що я за той час натовк собою по всяких панах! У Самборі був щось два рази, а в Дрогобичі скільки!... Адвокатові щось зо пятнадцять ринських дав. „Та що, — каже, — небоже, можлива то річ, що той злодій Мортко спрятав Івана, а гроші сам узяв. Але в суді треба доказати докладно, а всього того, що ти тут кажеш, іще не досить. Ну, але, — каже, — треба трібувати. Як там який розумний суддя возьме ту справу в руки, то, може, ще дечого більше дошукається! Якийсь той самбірський суддя видався мені такий непотрібний та непорадний, що а! Питає щось пяте через десяте, видко, що не знає, з якого кінця до того взятися, а втім, хто його там знає, може й уміє, та не хоче!...

„А тут в Бориславі притихло все, мов горшком прикрив. Мортко зразу, очевидно, був страшно перепуджений, ходив блідий, як смерть, а до мене й не турався. Аж опісля вже осмілився, почав сміятися й доїдати мені так, що я далі мусів покинути Ґолдкремові ями й перенестися от тут до Гаммершляґа. Хоч то, розуміється, оба вовчі горла!... Та й так Мортко й вийшов чисто. За ним, бачите, стоїть і Ґолдкремер сам, а то багач несовістний, де бідному ріпникові супроти нього право найти!... А ми що! Іваниха бідна з дитиною на службі, а я тут товчуся по тім пеклі і вже, видко, і довіку з нього не вирвуся. Та й не того мені жаль! Що там я! Але те мене коле, що от — погиб чоловік, пропав ні за цапову душу, і тому злодієві ніщо, ходить собі і сміється! То мене гризе, що для бідного робітника нема правди на світі!"

Матій замовк і, важко зітхнувши, похилив голову. Андрусь і Бенедьо також мовчали, придавлені тим простим, а так безмірно важким оповіданням.

— А знаєш ти, побратиме Матію, що я тобі скажу? — сказав перегодя Андрусь якимсь, немов гнівним, зворушеним голосом.

— Та що такого?

— Що ти дурень великий, от що!

Матій і Бенедьо видивилися на нього.

— Чомуж ти цього досі мені не говорив?

— Чому не говорив? — повторив неохітно Матій. — А пощо було говорити?

(Дальше буде).

Коли вояк перестане залицятися.

Вона: — Коли вже раз перестанеш залицятися до мене? Мені вже надоїло!

Вояк: — Алеж моя дорога, витримай ще трошка. В шестій годині маю ставитися до служби, отже вже незабаром.

ЗА ПРАКТИЧНИЙ ІДЕАЛІЗМ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗАКОРДОННІЙ ПОЛІТИЦІ

Швидко розвиваються події на воєнних фронтах. Так швидко, що політичні міжнародні чинники не можуть їх здігнати. Просто вони не приготовані з плянами на недалекий розгром Німеччини. Це причина, чому так нагло появляються в пресі і в конференціях проєкти, про які досі мало хто говорив. Деякі з цих проєктів такі важні, що просто дивуватися треба, чому їх скорше не передискутовано прилюдно, як от проект бувшого президента Герберта Гувера про використання часу на охолодження між поразкою ворога а заключенням мира.

До таких непередискутованих проєктів належить між ін. статтія „Модерна Закордонна Політика", написана недавним урядовцем департаменту стейту, Джозефом М. Джовнсом, а поміщена у місячнику „Форчюн", видаваним представниками великого американського бизнесу. У виданню за жовтень б. р. появилася вже його третя статтє і в ній подані вже конкретні пляни цієї політики. Вони будуть інтересні й для читачів „Свободи", що варта з ними познайомитися, бо вони дотикають життєвих справ теперішної нашої батьківщини і цеї країни, звідки ми вийшли.

Джовнс пригадує, що відійсности Злучені Держави не мали своєї закордонної політики. Правда, досі Америка була все за ізоляцію, значить за вминання якихнебудь союзів з іншими державами, але в практиці була це політика вигоди. Значить, словами підтримувати свободолюбні змагання народів, але в практиці не наразитися на якесь ризико. Америка заявлялася все за неінтервенцію в справи чужих держав, за невтральність, а навіть за самовизначення народів, але впарі з тим толерувала застрашаюче нищення національних меншин в різних державах та поповнювання нечуваних злочинів на одиницях і то таких злочинів, що потрясали сумлінням цілого світу, ... Наслідок цього був такий, що надії Америка не мала властиво якоїсь одної лінії в заграничній політиці, а тому, як прийшов час проби, то таку політику, як першу оборонну лінію, завалила хочби сама Японія своїм нападом на Перл Гарбор.

Злучені Держави і політика Великої Британії.

У практиці виглядало на таке, що Злучені Держави від 1814. р. аж до 1914. властиво поперали заграничну політику Англії. Після упадку Наполеона і упорядкування світових міжнародних справ на конференції у Відни 1815. р. Велика Британія склала свій плян заграничної політики, беручи під увагу, що вона забезпечена на своїм острові, але її світовий вплив залежить від сили фльоти. В такий спосіб Англія зберегла столітній світовий мир на свій лад, хоч її це коштувало. Але цей столітній мир, перший тривалий мир після упадку римської імперії, їй оплатився. Була це „Пакс Британніка" („Мир Британський") на місце колишньої „Пакс Романа" („Мир Римський"). Та як Німеччина в р. 1914 посягнула по обмеження світової влади Англії, тоді Америка зрозуміла, що по знищеннюось цеї могутности Великої Британії, упаде й її забезпечення. Море, яке колись було забезпекою перед нападом чужих держав, тепер могло стати дорогою для чужих держав для нападу на Америку. І тому Америка пішла до війни по стороні Англії в 1914. р.

Винахід літаків зміняє напрямну заграничної політики.

Та участь літаків у війні отсе цілковито переміняє напрямні заграничної політики не лише Англії, але й Злучених Держав. Воєнна фльота вже не забезпечить Англії перед нападом, а Америка готова стати найважнішою ціллю для наїзду ворога після теперішної війни. Сама одна держава, хоч би не знати як сильна, не зможе втримати світового миру, як це вдалося Англії в минулому столітті. Ми маємо приклади, як якась місцева, якслід не залагоджена справа, може розгорітися до світової війни. Наша Америка не може бути вже безпечною перед тими місцевими подіями. Отже мусимо тепер придумати відповідні засади в нашій заграничній політиці для забезпечення самих себе і для збереження миру.

Засади забезпеки.

Ми мусимо вийти із заложення, що крім наших Злучених Держав ніяка інша держава не має можливости зорганізувати інші держави для спільної забезпеки. Отже тим самим маємо причину стати лідером в організуванню якогось міжнародного тіла для збереження миру. Але раз Америка рішиться на такий крок, вона теж має обовязок виступати чинно в обороні миру і наражувати себе на кризи, на жертви, на видатки, на втрату життя і на втрату привилеїв. Коли вийти із заложення, що ні одна держава не всилі це осягнути, то самособою виходить, що нам треба створити союз чотирьох держав для забезпеки і для втримання миру. Тими державами є Америка, Англія, Росія й Китай. Не можна легковажити Китаю, як дехто думає, бо от, що булоб тепер, колиб так Китай став по стороні Японії, або як би пішов був проти Росії!

Свобода головною засадою втримання миру.

Злучені Держави мусять раз рішитися стати борцем за волю по цілому світі. І лише Америка може це зробити, бо вона до цього підготована історією, традицією, характером населення і своїм демократичним устроєм. Ми заплатили велику ціну за те, щоб навчитися, що свободу треба втримувати безупину і за неї боротися. Для неї треба принести в жертву життя й маєток. І треба її постійно поширяти. Коли свобода не буде живою, коли не буде справжньою життєвою справою, вона знидіє. Раз вона знидіє в головній твердині, світ попаде в занепад. Америка має завдання поширювати свободолюбні ідеї по цілому світі. Свобода йде в парі з демократією. Америка має виписані гасла свободи на своїй вивісці. Ми мусимо йти з цією вивіскою наперед, для самооборони, для самого нашого існування. Бо саме ці свободолюбні гасла створили Америку і дають їй рацію існування. Це є наша реалістична політика, а не мрія.

А що це значить для нас? Це значить, що Злучені Держави мусять забезпечити основні умовини свободи, а з тим поширити політичну демократію. З тим злучена є свобода слова, преси, товариств, і оборона основних прав особистої свободи не як привилею, але як природного права. Дальше з тим іде свобода від свавільного хатнього трусу збоку влади й арештування, рівність перед правом і свобода религії.

Інтервенція наказана в обороні свободи!

Досі ми стояли на становищі невтручування в справи чужих держав, щоб незнатиців. Цю засаду треба погребати навсе. Інтервенцію треба завести, як спосіб охорони основних людських прав, а не для особистих причин. „Як довго ідеї мають силу спонукати людей до акції; як довго людина інтересується долею другої людини в іншій державі; як довго людина хоче мати силу; і як довго людина відчуває потребу свободи — так довго свобода буде загрожувати кожному тиранові, а тиранія буде загрожувати свободі. І як довго тиранія і свобода будуть на протилежних кінцях, так довго треба буде переводити інтервенції в чужих державах, а неінтервенція буде лише викрутом" — наклику є автор проєкту.

Президент Рузвелт за інтервенцію в обороні свободи.

Джозеф Джовнс пригадує, що наш президент став на такому становищі в своїй промові виголошеній дня 12. лютого 1943. р. на обіді товариства кореспондентів Білого Дому. Тоді през. Рузвелт сказав такі пропамятні слова:

„Є це одна з наших воєнних цілей: Ні одна світова держава, що має свободу рішення, не заведе у себе фашистівського, націстівського або японського способу правління. Бо така форма це вислід замаху влади, а з тим іде вкорочення свободи. Злучені Держави можуть попраді сказати таким владам: „Ніколи більше цього не буде!". Бо право самовизначення народів міститься в Атлантійському Чартері. Це значить, що ніякий уряд на світі не матиме права масово мордувати людей або право переміняти на невільників чи то своїх власних громадян чи то інші народи в світі".

Оце зразок засад заграничної політики Америки в майбутности за міркуванням Дж. Джовнса.

До українсько-американського громадянства

Подаємо до відома українського загалу в Америці ось таку подію:

Представництво американських українців — УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ — приступає отсе до праці як загально громадська репрезентативна установа, зреорганізована дня 18. вересня б. р. в Філядельфії, Па., на нарадах, скликаних запомоговою організацією Українська Народня Поміч, що, як відомо, з Українського Конгресового Комітету не виступала і в ньому весь час оставала. Реорганізацію Українського Конгресового Комітету переведено згідно з його ухвалами з 21. листопада 1941 р. в такий спосіб, що звільнено українські запомогові організації від відповідальности за ведення політичної акції Українського Конгресового Комітету, який став таким чином самостійною політичною організацією з окремим чартером.

В нарадах, на яких переведено ось ту реорганізацію, взяли участь члени Ініціятивного Комітету Американських Українців, що повстав у Дітройті, та повів акцію зїзду представників громад і громадських центральних установ на 2 і 3 жовтня в Пітсбургу. Вони теж дали згоду на предложену У. Н. Помічю реорганізацію Українського Конгресового Комітету і вступили до нього. Згодились одноголосно на таку реорганізацію теж й інші учасники нарад, якими були громадяни з різних українських народних організацій та з народньої української преси. Всі вони заявилися одноголосно теж і за те, щоб зреорганізований ось так Український Конгресовий Комітет задержав далі свою назву та придержувався тої ідеольогії й тих цілей, що були приняті на Конгресі Американських Українців в Вашингтоні, дня 24. травня 1940 року. Ось так зреорганізований Український Конгресовий Комітет перебрав на себе теж зобовязання скликати в можливо найскоршому часі Зїзд представників громад і громадських центральних установ, на якому будуть піддані усі ті ухвали враз з вибором екзекутиви і членів У. К. Комітету під одобрення, доповнення, або зміну, супроти чого Ініціятивний Комітет Американських Українців в Дітройті відкликав заповіджений ним зїзд.

Ось так осягнено порозуміння в справі вдержання Представництва Американських Українців, якого потребу висловив загал громадянства через своїх представників, висланих на Конгрес Американських Українців у Вашингтоні, як теж при різних інших нагодах. Шляхом одноголосної згоди переведено тепер таку реорганізацію Українського Конгресового Комітету, яка уможливить йому скорше й справніше виконувати ту працю, для якої його первісно створено.

Пора, в якій тепер находимося, є дійсно велика для усіх народів світа. Ми свідками, як наш край дав, дає і рішений далі давати всі свої сили для боротьби з тиранією і насильством. Теж і всі сили американсько-української громадянства, а з ним і Українського Конгресового Комітету як його представництва, є і будуть звернені на якнайпільнішу допомогу нашому урядови на ведення ось такої війни, яку ми мусимо виграти, бо тільки наша вигра дасть надію на кращий лад у світі та на світове замирення. Та памятаймо, що ми, американські українці, маємо ще одну глибоку причину, щоби бути між першими, що помагають виграти ту війну і закінчити з тиранією, бо між тими народами, що терплять від гнету і насильства, найбільшим мучеником є ніхто інший а український нарід, з якого походимо. А що наш край є першим і між тими, що організують допомогу для знищених війною країв і народів, то ми повинні памятати і другим пригадувати, що Україна і український нарід найбільше з усіх у тій війні потерпіли, бо з України остала тільки „обсмалена земля" — а з українського народу — самі голодні й нуждарі. Що гірше: трагедії тій, як бачимо, ще далеко до кінця, бо Україна далі в огні. Значить, що як війна скінчиться, то ціла Україна виглядатиме на одно велике пожарище, на якому дармо шукатимуть ратунку від голодової смерти ті, що ще останутьться живими.

Хоч війна з Гітлером і його сателітами ще не скінчена, але ми певні, що вона закінчиться повною перемогою Обєднаних Держав, що вирішуватимуть про те, як виглядатиме повоєнний світ. Ось і тому є тепер у нашому краю стільки прилюдних дискусій і стільки проєктів щодо цього, як завести тривкий мир у світі. Підготовку до розвязки цеї найважнішої проблеми робить і наш уряд. Різні етнічні групи, що маємо в Америці, стараються допомагати розвязці цеї проблеми своїм знанням відносин серед тих народів, з яких вони вийшли. І ми, американські українці, повинні теж використати наше знання бажань українського народу, як і відносин на українських землях, на те, щоби допомогти своїм знанням і досвідом розвязати справедливо теж і справу вікових визвольних змагань України.

Ось ті важкі справи входять в програму праці зреорганізованого Українського Конгресового Комітету. Та щоби та праця могла бути виконана, мусимо дати йому моральну і фінансову допомогу.

Черговим нашим завданням є видавання Українського Інформативного Бюлетина при помочі якого ми пробувалиб висвітлювати перед американською публичною опінією деякі важні питання, що відносяться до українського народу, як і до нас, американців українського походження, бо щодо цього є ще й досі багато баламути в американській пресі й в різних публікаціях. Ось та баламута є наслідком незнання відносин в Україні, а головно наслідком противукраїнської пропаганди з боку таких чинників, що не хочуть допустити до того, щоби по цій війні понад 40 міліоновий український нарід мав зажити на своїх землях обєднано, свобідно й самостійно. Український поневолений нарід немає в Америці ніякого заступника, щоби міг його обороняти. Ось і тому весь моральний обовязок оборони спадає на нас, американських українців. Для такої оборони ми мусимо мати відповідних людей, а також і фінанси, які мусить зложити наше громадянство. І то негайно, якщо праця не має зупинятись.

Як наладнаємо одно, возьмемось за другу чи третю роботу. Вести її будуть головно ті, що родились і виховались вже в Америці, бо так рішено при реорганізації Українського Конгресового Комітету. І вже та одна зміна повинна врадувати ввесь наш загал, особливо той, що прибув сюди з Европи, з тої поневоленої України, який ось те молоде американське покоління хоче допомогти визволитись в такий спосіб, щоби вона могла зажити у новому повоєнному світі в такому ладі, який маємо на нашій американській землі.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ:

Степан Шумейко — предсідник; **адв. Іван Панчук, Василь Шабатура, д-р Володимир Галан** — місцепредсідники; **есемблимен Марсел Вагнер, Богдан Катамай** — секретарі; **Дмитро Галичин** — касієр; **Дмитро Капітула, Михайло Дуткевич, Олена Штогрин** — контрольори; **Ю. Баранець, В. Волчанський, І. Гарматюк, Й. Гурський, майор М. Дармограй, В. Довгань, Т. Каськів, д-р Л. Мишуга, Клявдія Олесницька, М. Петришин, адв. Р. Смук, Анна Середа, М. Усик, Н. Хандога, А. Цурковський, д-р М. Чубатий, Г. Шабатура, Д. Шмагала** — члени Комітету.

ГРАФ РАЧИНЬСКІ ПРО ПОЛЬСЬКУ СПРАВУ

(ОНА). — Від того часу, як англійська преса і громадянство почали трактувати поляків холодно, польські державні кола в Лондоні частіше запрошують впливових англійців на чай. Недавно польський амбасадор в Лондоні, граф Едвард Рачиньскі гостив у себе кількох англійських лордів, послів й дипльоматичних представників, яким він пояснював польську справу.

Граф Рачиньскі є тої думки, що як скінчиться війна і переможці робитимуть нову мапу Европи, то її треба так зробити, щоби польська держава була більшою і сильнішою ніж вона була перед війною. Польські дипльомати мало тепер говорять про польсько-советські непорозуміння, але пригадують, що якби при мировім столі Польща не дістала Волині і Східної Галичини, то польський чулисьб дуже покривджені. Вони кажуть, що в східній часті бувшої Польщі польське й українське населення так з собою помішане, що й Соломон не знав би, де саме має бути польсько-советська границя.

Поляки переконують англійських політиків, що Галичина Польщі є дуже потрібна, бо Польща край бідний, а Советський Союз — найбільша країна на світі. Нащо Советам Галичини? Треба так зробити, щоби природні багатства були розділені справедливо, бо якби так сталося, що бувші польські землі прилучать до Советів, то Польща осталасяб без лісів, без нафти і багатих пшеничних піль, з яких вона збирала міліони бушлів збіжжа. Поляки кажуть, що Галичина — це багатий край і без нього Польща не булаб сильною і великою державою.

Польська преса в Англії підкреслює, що нинішня війна, це війна за збереження на світі демократичних засад, які Гітлер хоче знищити. А що поляки перші впали жертвою за демократичні принципи, то треба мати сумління і не відбирати в них ті землі, з яких вони мали найбільшу користь. Бо як на світі має панувати демократія, то треба так зробити, щоби кожному народові стало краще жити. Зрештою поляки кажуть, що вони мають право на Східну Галичину, бо Рада Амбасадорів віддала її в посідання Польщі ще в березні 1923 року.

Ось таку то пропаганду веде тепер польський уряд в Лондоні. Для цього далі існує тільки — Росія і Польща.

Що писала "Свобода" тому 30 років?

Березень 1913.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Вівторок 4. березня відбувся святочний день в американській столиці, в місті Вашингтоні. Цього дня обіймив урядування в Білім Домі новий президент Злучених Держав, Вудро Вилсон. Вже два дні перед святом почали зїздитися до Вашингтону американські громадяни, щоби бути свідками величавої паради. Столиця прибрала святочний вигляд, майже кожний дім удекоровано прапорами й диванами. Вулицями тягнули непроглядні маси народу, а эпоза Вишингтону прибуло около пів міліона... З цеї нагоди скористали теж і суфражистки та зробили велику маніфестацію за признання жінкам права голосування... Від себе можемо побажати президентови якнайкращих успіхів в його праці та висловити бажання, щоб президентура випала корисно також і для нас русинів-українців в Злучених Державах.

УКРАЇНСЬКІ ОСЕЛІ В ПАРАНІ

З бразилійської провінції Парани доносять таке про українські оселі: Десять кільометрів від міста Уніо до Вікторія розложилася вже більша тай визначніша українська оселя Антоніо Кандідо. Другу частину наших людей, що приїхали сюди в р. 1896, уряд примістив саме на оселі А. Кандідо. Тут осіло 120 українських родин і 30 польських. Є тут люди з повітів тернопільського, рогатинського, товмацького, равського, теребовельського, золочівського і збаразького. Перший український священик, що сюди прибув, був о. Мартинюк. Правда, був і о. Волянський, але коротко. На кольонії, таки при самій головній дорозі, що веде до Жангади і Пальмас, закупили громадяни площу і на ній в 1906 р. поставили гарну церкву. В 1909. р. побудовано гарний шкільний будинок, де учить п. Ф. Кобрин, чоловік дуже заслужений для нашої кольонії. В 1904. р. засновано за почином о. ігумена М. Шкірпана Товариство ім. Котляревського, що числить членів 56, а головою є п. Пилип Трешка. Як молодь так і старші пильно читають книжки, які спроваджують зо Львова або з Києва.

РОЗДАЧА ПІДМОГ З ФОНДУ ім. А. БОНЧЕВСЬКОГО.

На засіданню виділу Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, що відбулося 13. лютого, надано звортні підмоги по 200 корон з фонду А. Бончевського студентам фільософії у Львові: Андрієви Дутчакови і Василеви Семцеви, а також студентови медицини у Відни Мик. Сисакови.

ВІДЗНАЧЕНИЙ СОЮЗОВЕЦЬ МАРИНАР Р. КРАВЕЦЬКИЙ.

Це член 330 відділу У. Н. Союзу в Литл Фолс, Н. Й., ранений в боротьбі з японцями на Ґвадалканал та відзначений за хоробрість „Пурпуровим Серцем". Має ще двох братів в армії Дядька Сема, а один з них є на італійському фронті.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

„ГРЕЦЬКІ ПАРТЗАНИ" РАДЯТЬ КОРОЛЕВИ ОСТАВАТИСЯ ЗАКОРДОНОМ.

КАЇРО, (ОНА). — Говорять, що грецькі партизани повідомили свого короля, щоби він не квапився вертати додому, бо в Греції його не приймуть з отвертими раменами. Кажуть, що партизани не мають нічого проти його повороту, але кажуть, що буде ліпше, як король лишиться заграницею до кінця війни, а тоді в Греції переведуть загальне голосування, а як нарід скаже, щоби король вернувся, то він верне.

Премієр грецького правительства на вигнанні також є тої думки, щоби король не вертав зараз додому, бо в Греції є різні партії, які, в разі його повороту, моглиб робити в краю заколот. Як німці будуть побиті, то нарід скаже, чи він хоче короля, чи републики. Кажуть, що король зрозумів пораду партизанів і виїхав до Сирії на відпочинок.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Нова професійна сила — інж. І. Слободян.

Дня 19. вересня влаштовано бенкет в честь молодого студента, Івана Слободяна, що того самого дня дістав дипльому цивільного інжиніра в Ровд Айленд Стейт Каледж, в Кінстон, Р. Ай. Бенкет уладили односельчани села Глібів, повіт Скалат, звідки цей молодий інжинір прибув тому 6 років. Одружившись там з дочкою Василя і Юлії Кушнір, що тоді відвідували рідний край, молодий Іван прибув за їхнім старанням на вільну американську землю в 1937 році. Зараз взявся до науки англійської мови, працював, а потім пішов до стейтового каледжу, щоби докінчити ту науку, на яку не давала йому спромоги польська влада на рідній землі. За три роки покінчив науку та став інжиніром. Є він сином Григорія і Розалії Слободянів, що остали в старім краю свідомих громадян, що старались дати дітям вищу освіту. Найстарший Василь кінчив гімназію в Тернополі, як вибухла війна з Польщею при кінці минулої світової війни і Василь вступив до „Студентської Сотні" та перейшов з Українською Галицькою Армією потім за Збруч, попав в большевицький полон і там загинув. Наймолодший син Мирослав студіював у Бидгощі в Промисловій Школі як вибухла друга світова війна і не знати, що з ним сталось.

Інж. Іван Слободян

Інжинір Іван Слободян належить до Товариства Запорозька Січ і є членом У. Н. Союзу. Завжди інтересувався народнім життям, оскільки міг, та помогав у всяких народніх виступах чи концертах, а теж провадив трохи хор. Як прийшов на галю з дружиною і молодою донечкою то повитало його понад 200 осіб гучними оплесками, а молодий інжинір не знав з радости що робити. Тоді гром. Михайло Яцишин привитав його і покликав на товстмайстра гром. Михайла Заплітного, що переповів його життя з пригодами та вручив від зібраних дарунок. Предс. Олекса Косюк зложив привіт від товариства Запорозька Січ, а предс. Розалія Вецол від Союзу Українок. По смачній вечері відчитано привітні письма, між іншим від о. Д. Лещишина, що з важних причин не міг прибути, від родини з Канади і родини та знакомих з Ню Йорку і Бруклина, що теж прислали дарунок. Дальше складали желання: М. Бардачевський, Ілля Околіта, В. Бурак, М. Чагарин, Я. Процишин, Д. Лукеник і Марія Пелех з Бостону, а від молоді Іван Лисий. Пересилаючи ту згадку Комітет залучає $10 на знимку, а решту на Ювилейний Фонд „Свободи", яка завжди вела наших людей до просвіти і дай Боже, щоб далі вела. (За „кат" відраховано чистий кошт в сумі $3, а $7 віддано до Фонду „Свободи". — Редакція).

Р. Вецол.

ЛУДЛОВ, МАСС.

Жертва для А. Ч. Хреста.

На святі Посвячення Прапорів, котре недавно відбулось, забрав підчас бенкету голос головний радний У. Н. Союзу, гром. Н. Давискиба, заговоривши до приявних про наші зобовязання зглядом А. Ч. Хреста. На його просьбу зложили жертву як слідує:

о. д-р О. Редкевич $5; Артер Айбер $2; й Анна Чорний $1.50, а по $1: Д. Харко, К. Нищук, К. Сліпецький, В. Левіцький, В. Вітовський, З. Яців, З. Горосюк, Т. Ковчак, Гр. Залужний, К. Яремко, І. Шило, Я. Романюк, І. Андрусик, П. Жовтий, Т. Гнатів, В. Зварич, М. Кульбанський, Д. Митолівський, С. Ференс, М. Мельник, М. Нагорняк, І. Дубель, А. Мельник, А. Сантіні, Г. Щурко, А. Щурко, П. Хомин, М. Черняк, В. Соргонелі, А. Мата, С. Хомин (мол.), Н. Давискиба, М. Приступа, І. Приступа, А. Рандел, М. Пукіш, П. Павлів, Т. Заячківський, М. Бойко, Д. Мартин; по 50 ц.: Я. Кондаревич, Т. Осолінська, Д. Фігель, А. Поплавський, В. Коваль, В. Босик, І. Вавришин. Разом зложили $52. Комітет доложив з інших приходів $48, то разом передано голові А. Червоного Хреста в Лудлов $100. Всім жертводавцям, що все не жалують свого доляра на добру ціль, комітет складає щиру подяку.

За Комітет: **Д. Харко,** предс.; **І. Приступа,** секретар.

ЕМБРІДЖ, ПА.

Відділ У. Н. Союзу і Воєнні Позички.

Уряд відділу 276 У. Н. Союзу в Ембрідж, Па. повідомляє що він закупив воєнних бондів в часі першої позички на суму $200, в часі другої за $500, а тепер закупив бондів Третьої Воєнної Позички на суму $1,000.

За уряд: **Михайло Гриневич,** предс., **Михайло Фук,** секретар, **Лесьо Гриневич,** касієр.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Дальші жертви на Дім Відділів У. Н. Союзу.

Жертвували на повищу ціль члени Бр. св. Стефана, від. 221 $46.50, а саме: Іван Тремба $7.50; по $5: Ілія Дубовий, Марія Родак, Стефан Ґенсьорський, Петро Костерка, Петро Децик; Дмитро Ґой $6; Марія Тронд $4; Антін Галущак $2; по $1: Михайло Джиґановський і Михайло Ґудз. — Попередно оголошено $2,832.09, а тепер разом по день 30. вересня 1943 є $2,878.59.

Тарас Шпікула, предс., **Гавриіл Дацьків,** касієр.

БОСТОН, МАСС.

Бостонські вісти.

Добре, що Конгресовий Комітет відновляє працю. — Після заснування Українського Конгресового Комітету і Зїзду, що відбувся у Вашингтоні, наш загал думав, що буде мати всеукраїнське народне заступництво, коли до цього так бажаного діла забралися чотири наші допомогові організації, які представляють наш зорганізований елемент. По короткім часі українці завелися, а наші бажання пішли з вітром. Конгресовий Комітет перестав проявляти діяльність. Щастя що хоч тепер справа обертається на добре. По розвязанню Конгресового Комітету наша місцева Українська Рада також перестала сповняти свої завдання. Та сидіти дармо і тратити дорогий час це гріх перед Богом і перед людьми, тимбільше, коли цілий світ в огні, а Україна в страшнім спустошенню. Щоб хоч у части відбити наші втрати, наша українська громада відновила своє життя, скликуючи загальні збори Української Ради. Зібрання переводив о. В. Каськів, а справу реферував гр. Н. Давискиба. Вивязалася коротка дискусія, забирали слово жінки й мужчини, а всі годилися, що треба відновленої праці, хочби й без всенароднього центра. Одноголосно відновлено Українську Раду, а до її уряду ввійшли старші й молодь у такому складі: о. В. Каськів, голова; Я. Довганчук, секретар; Іван Масний, касієр. Радні: адвокат Д. Романів, С. Ярош, С. Мусяловський, Г. Костецький, А. Івашко, Д. Пащак, І. Виноградник. Делегатом вибрано Н. Давискибу.

Збірка на поміч для „Армі енд Нейві Клоб". — Наша церковна громада звісна з того, що своїми жертвами помагає всім добрим організаціям і по черзі переводить для них збірку. Так і тепер проголосив о. Каськів у церкві потребу збірки для „Армі енд Нейві Клоб-у", яка принесла $60. В найближчій будуччині маємо в цьому клюбі уладити Український Вечір для офіцирів.

Різдвяні дарунки для наших вояків. — Двічи наші дівчата із організації „Дочки України" перевели збірку на поміч нашим воякам. Це зробили вони раз при виході з церкви, а вдруге уладженням імпрези. І тепер переводять вони збірку на Різдвяний Дарунок для хлопців на фронтах. Українські родини, які мають синів при війську, хай подають їх адреси. Я мав нагоду читати листи з подяками від вояків і мені, старому козакови, потекли сльози. „Перед війною не доцінували ми" — пишеться в листах — „своїх дівчат' а тепер зі стидом мусимо признати, що ми горді на них. Ніхто нам тільки радости не справить, як вони своєю памяттю за нас і тими сердечними дарунками".

Тож, громадяни, причиніться до праці дівчат таки тепер і передавайте свої дари на руки таких „Дочок України": А. Виноградник, Марійка Прухницька, Оля Бойко, Анна Турчин, Софія Давид, Анна Пащак, Анна Шафранська. На згадану ціль відбувся „Базар" в неділю 26. вересня при численнім зібранню. Тоді наші дівчата уладили для всіх гарне приняття.

Громадно купуємо бонди. — Дня 12. вресня о. В. Каськів заголосив у церкві, щоб кожен член громади обовязково закупив бонди Третьої Позички. Хто за кільки може, але хай ніхто не ухиляється.

Конвенція найбільшої польської запомогової організації. — „Звйонзек Народови Польскі", найбільша американсько-польська допомогова організація з осідком у Шікаґу, відбув свою 29. конвенцію в Бостоні від 19. до 24. вересня. У неділю 19. вересня відбулося передконвенційне приняття, на яке прибула різна знать з політичного світу. Польський амбасадор з Вашингтону Цехановскі виголосив промову, в якій домагався великої Польщі, або хоч такої, як була перед війною. Конвенція ведена на велику скалю. Для вигоди 900 приявних делеґатів уставлено на салі голосники, окрему салю призначено на літературну пропаганду в польській та англійській мові. На конвенції переводили такі ухвали, як на нашій конвенції у Вашингтоні. Замітна була відсутність молоді серед делеґатів. З ухвал конвенції „Звйонзку" інтересні були постанови, щоб жінкам признати більші права, таксамо різні привилеї для молоді, дальше назначення платних колекторів по більших осередках. Постановили теж заложити більше вищих шкіл для науки „звйонзкової" молоді.

Н. Давискиба.

ІТАЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКА В ЮГОСЛАВІЇ ПРИСТАЮТЬ ДО ПАРТИЗАНІВ.

(ОНА). — З Балкану надходять вісти, що як італійські війська в Югославії довідались, що Італія скапітулювала, то замісць вертати додому або приставати до німців, то масово почали приставати до повстанців, яким віддали всі свої воєнні засоби, зброю і заявили, що не хочуть вертати додому, бо німці можуть їх знов заставити битися проти Аліянтів. Замісць того, італійці сказали, що хочуть пристати до повстанців і воювати по стороні Аліянтів.

В тих околицях Югославії де перебував генерал Міхайлович, італійські війська пристали до нього. Кажуть, що на Балкані було майже пів міліона італійських військ, та що всі їх ґарнізони вже розброєні. Деякі з них були розброєні німцями, але більшість розбіглася і пристала до повстанців.

Золота нагода.

Управитель бюра потребував кишенькового ножика. Звернувся до одного бюрового робітника, до другого, третього — ніхто не має. Стрінув хлопця-послугача. Цей мав ножик і дав господареви.

— Як це може бути — питає господар, що ти єдиний маєш при собі ножик.

— Не знаю — каже хлопець. — Але може це тому, що я маю таку низку платню, що можу справити собі лише одну пару штанів. Кишені вже подерлися і я нічого в них не можу носити, хіба один ножик.

Хлопець дістав відразу підвишку платні.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375, відбудуться в неділю, 10. жовтня, в годині 12:30 пополудні, в гали У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо місцевих і позамісцевих членів прийти на означений час, бо є важні справи. Пригадуємо довгуючим членам прийти і вирівнати свій довг, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — За уряд: Н. Волошанський, предс.; С. Палюк, кас.; В. Бідей, секр., 6009 Yocum St.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до загального відома всім членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. жовтня, в годині 1:30 пополудні, в гали У. Н. Домі, 4655 Мартін ул. На ці збори уряд просить конечно прийти, бо маємо дуже важні справи до полагодження, а довгуючих просить, щоб були ласкаві вирівнати свої належитости, бо годі все замикати рахунки з дифіцитом. — І. Форись, предс.; П. Кізел, секр., І. Андрусевич, касієр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, відбудуться в суботу, 9. жовтня, в годині 8. ввечір, в укр. прав. галі, 675 Савт 19, вул. Обовязково всі члени мають прийти на збори, бо є важні справи і справа 50-літнього ювилею У. Н. Союзу. — Т. Боднар, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори 204. відділу відбудуться в суботу, 9-го жовтня, в год. 8:15 ввечір, в галі укр. прав. громади, 334 Іст 14. вул. Уряд 204. відділу потребує адресів тих членів, котрі тепер служать в Американській Армії в цілі висилання їм святочних желань з нагоди Різдва Христового. Просимо всіх тих членів, котрі мають своїх синів, мужів, кревних чи знайомих в Армії, а вони є членами нашого відділу. Їхні адреси принести на збори, або прислати почтою на адресу секретаря: Nicholas Blyznak, 351 Madison St., New York 2, N. Y.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Місячні збори Тов. Зап. Січи, від. 75, відбудуться в неділю, 10. жовтня, в год. 1. пополудні, в гали У. Н. Дому при Мартін ул. Обовязком кожного члена і члениці є бути приявними на зборах, бо маємо важні справи до вирішення. — За уряд: П. Костирка, предс.; І. Слупецький, кас.; М. Присташ, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Повідомляємо членів Укр. Тов. Січ, від. 39, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. жовтня, в год. 3. пополудні. Просимо членів явитися на час. — За уряд: О. Шмокалюк, предс.; В. Осохівський, фін. секр.; А. Кудлик, кас.; А. Яворський, рек. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє всіх своїх членів і членниць, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. жовтня, в салі церковній при Оклей і Райс ул., в 12. год. вполудне. Обовязком усіх членів і членіць є прийти на збори, брати активну участь в нарадах, бо частіша приявність членів і членниць на зборах принесе велику користь для нашого відділу і ще більший розвій для У. Н. Союзу. — Ф. Василовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей блянкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи". **10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.**

Імя й призвище ______________________ Ч. від. ______

Стара адреса ______________________________

Нова адреса ______________________________

ТАРЗАН, ч. 848. Рамя закона.

Поліцай рішився тільки ранити дівчину й заставити її зійти вниз.

Тимчасом дівчина побачила Тарзана й крикнула радісно. „Вбий їх, Тарзане!"

Але Тарзан піймав поліцая за руку й сказав спокійно: „Не посмій стріляти!"

„Яке право маєш ти мішатися? Я тебе арештую!" Тарзан здвигнув плечима.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.